

ՀՈԳԵՌՈՐ ՀՕՐ ՏԵՍԱՆԿԻՆԵՆ

Ա.- ՈՒՂԱՍՏՈՒԹԵԱՆ «ՎՆԱՄՆԵՐԸ»

Զեմոր Քինյ. Նախանտեան

*«Ինչ վտանգատուր բան է ուղղամիտ
եւ պարկեշտ ըլլալ»:
Ռիլիըմ Շէքսպիր*

Ուղղամտութիւն կը նշանակէ ուղիղ, աշխնքն ուղիղ, արդար, շիտակ միտք ունենալ: Հետեւաբար, ուղղամիտ անձը ան է՝ որ ունի անխաղախ, անկողմնակալ ու պարկեշտ միտք, ինչպէս նաեւ՝ հայեացք ու վարքագիծ: Ուղղամտութեան կորուստով մարդս շատ բան չ'ունենար կորսնցնելու այնուհետեւ, վասնզի ան բանկագին յատկութիւն է, որ պէտք է պահպանուի իրրեւ զրիք ական:

Երկարատեմէ ի վեր բովանդակ մարդկութիւնը կորսնցուցած կը թուի ըլլալ իր ուղղամտութիւնը, զգայնութիւնը, եւ կը տապալկի անպարկեշտութեան ակեաց մէջ: Փորձեցէք գտնել պարկեշտ անձ մը, տեսէք թէ ինչքան յուսախաբ պիտի ըլլաք: Դրամասիրութիւնը կը մթագնէ մարդուս պայծառ մտածողութիւնը, կը կորցնէ խիղճը, կը բթացնէ ողջախոհութիւնը: Ինչքան հոգիներ ճգնուած են, սիրտներ՝ բեկանուած, խոցուած, վրդոված: Մարդիկ դիւրաւ կը կորսնցնեն իրենց հարուստ սկզբունքը, հաւատամքը, բանկ արժէքները՝ ի դիմաց շողշողուն ոսկիի: Միով բանի, ազնիւ բնատրութիւնը անհետացած է: Ինչպէ՞ս վիրահատել այս անբուժելի ախտը մարդկութեան եւ դարման գտնել: Բայց ինչո՞ւ վերացնել այս թերութիւնը, երբ ճարպիկօրէն կրնանք թաքցնել մեր զգացումները, կեղծել մեր ինքնութիւնը, պատրել ու մոլորեցնել մարդկութիւնը եւ հաճոյ երեւալ անոր: Ինչո՞ւ եւ ինչպէ՞ս պարկեշտ ըլլալ, երբ ամենուրեք շրջապատուած ենք խարդախ ու անպարկեշտ մարդոցմով: Բացի անկէ, ինչո՞ւ վնասուի ու կորսնցնել, երբ կարելի է զարտուղի ճանապարհով սիրտ գրաւել, գրպան լեցնել եւ հանգիստ կեանք ապահովել: Հետեւաբար, կենսական ու անփոխարինելի վարքագիծ դարձած է ներկայիս անպարկեշտ ըլլալ եւ վայելուչ կեանք վարել, խաբել եւ՝ շահիլ, պարտկել եւ՝ սիրուիլ, շողոքորթել եւ՝ հանգստաւէտ կեանք ապրիլ:

Մյայ յոռի յատկութիւնը նոր երեւոյթ չէ բնաւ: Մարդկութիւնը բոլոր ժամանակներուն ալ, քիչ թէ շատ, կրթութեան այս առաջին պահանջէն զրկուած մնացած է: Կարգ մը բարոյագէտներ եւ մանկավարժներ, յանգանքը կը բարդեն ծնողաց վրայ, այլ՝ դպրոցի, հասարակութեան, մարդկութեան ընդհանուր մտայնութեան ու նիստուկացի եւն: Համատարած այս ախտը կարիք ունի

անմիջական բուժման եւ ուղղման, վասնզի գործած է իր ահռելի աւերը:

Ուղղամտութիւնը կը հանդիսանայ մարդկութեան վստահութեան անկիւնաքարը: Ուղղամիտ մարդը կեանքի մէջ կ'ըն բանայ անշեղօրէն ու անսայթաթօրէն: Անոր սկզբունքն է չխոտորիլ մայր ուղիէն, մնալ միշտ ճակատի վրայ եւ պայքարիլ:

Փոխադարձ վստահութիւն գոյութիւն ունի կեանքի մէջ, եւ երբ այդ կը բեկանուի եւ կը կորսուի, այդ ժամանակ մարդկութիւնը առ յաւէտ կորսնցուցած կ'ըլլայ իր ազնուագոյն ու պատուականագոյն գիծերէն մին: Այսօր, ինչպէս միշտ, ընդհանուր սով կայ ուղղամտութեան, անկեղծութեան, պարկեշտութեան: Զգործադրուելով անխաղախութիւնը, շատերու մօտ, երկարատեմէ ի վեր մոռցուած է արդէն ու անտեսուած: Անուղղամտութիւնը կ'առաջնորդէ մեզի դէպի քարքարոտ ու փշալի ճանապարհներ, որոնց միջէն ընթանալը մեզի պիտի պատճառէ լոկ ցաւ ու տառապանք, ամօք ու նախատինք:

Անուղղամտութիւնը, ուրեմն, դիւրին միջոց է հարստութիւն դիգելու եւ անհոգ կեանք ապրելու: Անպարկեշտը իր փառաւոր ուղին գտած է թէ՛ արծաթ դիգելու եւ թէ՛ իր փառքը հիւսելու: Ներկայ առեւտրական աշխարհը լի է ստախօս-ներով, խաբեքաներով, որոնք օրն ի բուն ձեռներեցօրէն յաճախորդ կը գտնեն եւ անոնց աչքերուն մէջ նայելով կը ստեն, կը խաբեն ու կը կողոպտեն:

Պարկեշտ մարդը չի գնահատուիր այսօր. ընդհակառակը, ան գործէ կ'արձակուի, անհաւատարիմ կ'անուանուի, եւ անոր տեղ կը վարձուի անագնի աշխատատեղը, որ պատրաստ է իր գործած ընկերութեան առատ շահ բերել: Ուրեմն, մեծն Շէքսպիր ճիշդ նկատած է որ իրօք «վտանգատուր բան է ուղղամիտ եւ պարկեշտ ըլլալ», վասնզի պարկեշտութեամբ կրնաս վարկ կորսնցնել, քսակդ ալ, դիրքդ ալ: Այսպիսով, փայլուն քաղաքագէտն ալ, կիսագրագէտ փերեզակն ալ, խաբելու ճարպիկ արհեստին մէջ են եւ այդպիսով է որ կը յառաջանան կեանքի մէջ: Անոնց միակ յաջողութիւնը կեղծիքի մէջ է: Բայց ինչո՞ւ չկեղծել, երբ յաջողութիւնը անոր մէջ է, ինչո՞ւ չխաբել, երբ այդ լաւագոյն ճանապարհն է, եւ ինչո՞ւ անպարկեշտ չըլլալ, երբ ամենքը նոյն ախտն են տառապանք:

Հակասութիւններով տառապող մարդկութիւնը ներկայիս ելք չունի բացի դիմակ գործածելէ եւ դիմացինը թալանելէ: Ուղղամտութիւնը մարդկութեան մեծագոյն վնասները հասցուցած է եւ կը շարունակէ հարուածել զայն: Անցեալ դարու մեր մեծ գրողները լայնօրէն անդրադարձած են այս նիւթին եւ զգուշացուցած մարդկութիւնը որ անձնատուր չըլլայ նման թերութեան: Մեր անմահ երգիծարան՝ Յակոբ Պարոնեան, յաճախակիօրէն կը խօսի մարդկային այս անսրբագրելի արատին մասին եւ կ'արտայայտէ այն միտքը, որ ներկայ

դարուս պարկեշտ ըլլալ կը նշանակէ հագուագիւտ անձ ըլլալ հասարակութեան մէջ: Շէյքսպիր ալ իր կարգին ըսած է՝ «Ուղղամիտ ըլլալ, ըստ ներկայ դրութեան, հազարաւորներու մէջէն մէկու մը ընտրուած ըլլալն է»:

Արդ, ամփոփելով մեր գրութիւնը, անգամ մը եւս յայտնենք որ ուղղամտութիւնը կորսնցուցած է իր ուժականութիւնը: Դեռեւս հին ժամանակներէ, անպարկեշտութիւնը եղած է տիրական: Խստագոյն պատիժները նոյնիսկ անգոր զտնուած են դարերու ընթացքին անուղղան ի կարգ հրախիւրելու եւ զգաստացնելու: Մինչ այդ, սակայն, անպարկեշտութիւնը կտրած է անձայրածիր հորիզոններ՝ մարդկութիւնը խրելով բարոյատիւղմի մէջ: Ինչպէս անցեալին, ներկայիս եւս, բարոյագէտներ կը ջանան իրենց ուսուցած վեհ ու ազնիւ սկզբունքներով, մարդկութեան պարզեւել բարոյականացուցիչ համոզումներ, վսեմ մօտեցումներ, որպէսզի մէկանգամընդմիշտ արմատախիլ ընեն այս յոռի ու ատելի նկարագրագիծը մարդուն մէջէն: Կրթական, դաստիարակչական բազում միջոցներ ձեռք առնուած են այս ուղղութեամբ, բայց արդիւնքը իր ամբողջութեան մէջ դեռեւս դրական չէ: Անսահման աշխատանք կայ կատարելիք այս բնագաւառէն ներս՝ մարդս բարձրացնելու եւ զետեղելու պատւանդանին: Ազգեր ոգի ի բոլին կ'աշխատին իրենց քաղաքացիներուն մէջ մշակել այս ազնիւ գիծը: Մինչ այդ, անպարկեշտութիւնը ապերասանօրէն կը տարածուի ու իր մեծամեծ ատերները կը գործէ հասարակութեան մէջ:

Բարոյական օրէնքներու հաստատումով, մշտական կրթութեամբ եւ աշաւորջ հսկողութեամբ լոկ կարելի է պայքարիլ այս վատ ունակութեան դէմ: Առաքինութիւնը մեծագոյն վահանն է, որով կարելի է պաշտպանուիլ:

Չինացի իմաստասէր Կոնփուկիոս (Ն. Ք. 551 - 479) հաւատացած էր որ «անձի մը էական ու առաջնակարգ պարտականութիւնը առաքինի ըլլալ է», քանզի քաջ գիտէր որ ճշմարտախօսութիւնը առաջը կ'առնէ զանազան անհասկացողութիւններու, շփոթութիւններու ու բախումներու: Առաքինութիւնը հագուագիւտ գովելի յատկանիշ է, որմէ շատեր դժբախտաբար զուրկ են: Առաքինութիւնը բարոյական բարեմասնութիւն է որ մարդս կը բարձրացնէ կատարելութեան:

Մարդկանց վստահութիւնը կարելի է շահիլ պարկեշտ կեցուածքով, առողջ մտածումով ու ազնիւ խօսքով: Պարկեշտութիւնը բոլլ կու տայ որ մենք ունենանք անդորր միտք ու խաղաղ սիրտ: Լռութեամբ, գաղտնապահութեամբ, քիթ քերելով, մարդկութիւնը ինչքա՛ն սուտեր կը խօսի ու ապականամ նկարագիրներ կը բացայայտէ: Ճշմարտութիւնը խեղաքիրելով կամ պարտկելով, ան չ'անհետանար ամենեւին, վասնզի «Չիք ինչ ծածուկ որ ոչ յայտնեսցի», կը յայտնէ Անետարանը: Ուշ կամ կանուխ, ճշմարտութիւնը մակերեսի վրայ

պիտի ծփայ: Ուրեմն, սուտերը ունին իրենց հետեւանքը, որ անսքողելի է:

Մեր ներկայ ընկերութեան առողջ ու կենսական պայմաններէն է պարկեշտութիւն ցուցաբերել ամէն տեսակի գործունէութեան մէջ:

Մարդս առաքինանալու հրամայականին առջեւ է այսօր՝ եթէ կը փափաքի անշուշտ կատարելութեան հասնիլ:

Վստահութիւնը վերականգնելու համար, առաջնակարգ պարտականութիւն պէտք է համարել պարկեշտութեան վերադարձը, ինչ որ անհամար ժամանակներէ առաջ գոյութիւն ունէր նախնական մարդուն մէջ առաւել կամ նուազ չափով: Ուղղամտութեան վերադարձով, մարդը պիտի վերագտնէ իր ունեցած երբեմնի բարեյատկութիւններէն մէկը:

Բ.- ՔԱՐՈՉԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԵՐԿԼԵԶՈՒ ՔԱՐՈՉ

Քարոզխօսութիւնը եկեղեցական դժուարագոյն պահանջներէն է, որովհետեւ քարոզիչն կը պահանջէ սուրբգրական հմտութիւն, հայ եկեղեցւոյ եւ հայ ժողովուրդի լայն ծանօթութիւն, ինչպէս նաեւ հայ մատենագրութեան, աստուածաբանութեան, ծիսագիտութեան եւ այլ յարակից գիտութիւններու իւրացում: Ի բաց աստի, քարոզիչ եկեղեցականը պարտի տիրացած ըլլալ իր մայրենի լեզուին, անոր բոլոր նրբութիւններուն եւ կարենայ անսայթաք խօսիլ նաեւ օտար լեզուն, որով պիտի հաղորդէ իր հոգեւոր պատգամը: Տարակոյս չկայ, որ քարոզիչը ամէն կիրակի կարիք ունի յաւուր պատշաճի, այսինքն՝ տօնի համաձայն, բնաբան զատելու եւ քարոզին վրայ աշխատելու, որպէսզի ան ըլլայ տեղին, շինիչ, գործնական, ազդու եւ արդիւնաւետ:

Քարոզխօսութիւնը բարդ արուեստ է, որուն կարելի է տիրանալ տարիներու անդուլ աշխատանքով ու փորձով: Ան ոչ միայն պերճախօսութեան արուեստն է, այսինքն՝ ճարտար լեզուի եւ խորունկ մտածողութեան արտայայտութիւնը, այլեւ՝ հոգեւոր արուեստը՝ հաւատացեալին փոխանցելու Բանն Աստուծոյ: Այդ Կենդանի Խօսքը քարոզիչն կը պահանջէ անկեղծութիւն իր անձին հանդէպ: Այլ խօսքով, ինչպէս մեծն Շէյքսպիր պիտի ըսէր՝ «Լաւ քարոզիչը ան է, որ ինք իր խօսքին կը հետեւի»:

Ընդունում է ըսել, որ քարոզիչը պետք ունի ոչ միայն առատ ու բազմակողմանի գիտութեան, այլև՝ ներշնչման, գերբնական ուժի ու վերացման, որպեսզի իր խօսածը դարձնե հաղորդական ու գրավիչ:

Քարոզը մղիչ ուժ է հաւատացեալը յառաջ տանելու իր հոգեւոր կեանքին մէջ: Վերջինս մխիթարութիւն պիտի փնտռէ արտասանուած խօսքերուն մէջ եւ սպեղանի՝ իր վերքերուն ու գործած մեղքերուն: Քարոզը ուղղութիւն պիտի տայ կեանքին եւ ճանապարհ հարթէ ապագային՝ ընդդէմ բիրատու խտրութեան, խռնակոտներու եւ մարտահրաւրներու: Հաւատացեալը ամենայն արդարութեամբ կ'ակնկալէ որ Կենաց Խօսքի մատուցումը ըլլայ համեմուած վառ օրինակներով ու հարազատ պատկերներով: Ի վերջոյ, ան եկեղեցիէն պէտք է բաժնուի հոգեւոր շինիչ պատգամով:

Արեւմտեան այս ավերումն վրայ, հայոց եկեղեցիներէն ներս հետզհետէ կ'ընդհանրանան հայերէն եւ անգլերէն լեզուներու միատեղ գործածութեամբ քարոզները:

Ներկայ դաժան պայմանները եւ անընկալ հանգամանքները ուղղակիօրէն կը ստիպեն որ հայ եկեղեցականը իր կիրակնօրեայ քարոզը փոխանցէ զոյգ լեզուներով: Տարակոյս չկայ, որ եկեղեցին հայոց կը գտնուի այնպիսի փափուկ ու անկէ կացութեան մը առջեւ, որ եթէ կ'ուզէ իր պատգամը լսելի դարձնել հաւասարապէս ամենքին, ապա պարտի խօսիլ նոր սերունդին հետ անոր հասկնալի լեզուով: Կարծր իրականութիւնը կը ստիպէ քարոզիչին անպայման անգլերէն արտայայտուիլ (բացի կարգ մը գաղութներէ անշուշտ, ուր ժողովուրդը կարիք չի զգար անգլերէնի):

Մեր ներկայ գրութեան մէջ կը փափաքինք հպանցիկօրէն անդրադառնալ հայ եկեղեցիներէն ներս երկու լեզուներու՝ հայերէնի եւ անգլերէնի մէջընդմէջ գործածութեան հարցին՝ քարոզչօսութեան առեւտր:

Ներկայիս, նորոյի շարք անցած ըլլայ կարծէք երկլեզուի միատեղ գործածութիւնը: Անշուշտ որոշ առաւելութիւններ ունի խառն լեզուի գործածութիւնը: Հաւատացեալը, որ հայերէն չի հասկնար, անգլերէնի մէջընդմէջ գործածութեամբ, կարիք չունի սպասելու աւարտին, այլ կրնայ հետեւիլ քարոզի միտք բանին՝ հակառակ այն երեւոյթին, որ լրիւ անգլերէն չէ: Անդին, մեր կարծիքով, անկի անպատեհութիւն կը ստեղծէ այս խառնածին լեզուն որովհետեւ ունկնդիր հասարակութեան ուշադրութիւնը յարատեւ պիտի վրիպի եւ միտքը՝ կորսուի: Հաւատացեալը, հազիւ թէ կը կեդրոնանայ քարոզի նիւթին վրայ, քարոզիչը յանկարծ լեզուն կը փոխէ եւ կ'անցնի միւս լեզուին: Բացի անկէ, զոյգ լեզուները հասկցողներու համար կատարեալ ծանօթոյթ պիտի ըլլայ քարոզը:

Նախընտրելի է հետեւաբար, որ քարոզիչը երկու տարբեր նիւթեր ընտրէ իր քարոզին համար, եւ կամ՝ փորձէ չկրկնել նոյնութեամբ արտասանուած քարոզը: Միատեղ երկլեզու քարոզչօսութիւնը դիւրաւ կը ցրէ միտքը եւ կը շեղէ ուշադրութիւնը ունկնդրին: Անկի նպատակայարմար է գործածել մէկ լեզու եւ ապա միայն անցնիլ մէկ այլ լեզուի, որպէսզի հաւատացեալը խօսուած քարոզէն օգտուի առաւելագոյնս:

Քարոզիչը ինչէ՞ մղում է երկլեզուի միատեղ գործածութեան կը դիմէ, եթէ ոչ՝ այն մտահոգութենէն, որ ինքզինք լրիւ հասկնալի դարձնէ բովանդակ Հօտին՝ թէ՛ անգլիախօս եւ թէ՛ հայախօս գաղութի անդամներուն: Այժմ, մեծ հարց է այս այն գաղութներուն համար, ուր տեղացի ամերիկահայերն եւ եկուորները կոչուած են միատեղ ապրելու:

Հայ եկեղեցին չի՞ կրնար թերանալ իր այս սրբազան պարտականութեան մէջ, վասնզի փոքր ամտարբերութիւն մը կրնայ պատճառ հանդիսանալ ոչ միայն զանգատի, այլեւ՝ հաւատացեալի հեռացման: Արդարեւ, հայ հաւատացեալը, ի շարս այլոց, պէտք ունի մշտական հոգեւորականութեան որպէսզի հոգեւորապէս աճի ու գտնէ իր հոգեկան մխիթարութիւնը եւ սփոփումը:

Ներկայիս, երկու լեզուներու գործածութիւնը դարձած է անյետաձգելի ու հրամայական պահանջ, որուն կարելի չէ խուլ կամ անտարբեր ձեւանալ: Ամերիկայի երիտասարդ սերունդը գրաւելու եւ անոր հոգեւոր սնունդ ջամբելու եւ ազգային ոգի ներարկելու համար, հարկ է խօսիլ իրեն հասկնալի ու համոզիչ լեզուով, որ է ըսել՝ սահուն ու մատչելի անգլերէնով: Այս ուղղութեամբ, օտար եկեղեցիներ մեծ ջանք կը թափեն, որ իրենց մայր լեզուին կից գրական մաքուր անգլերէն գործածեն, որպէսզի արդի երիտասարդ ու զարգացած սերունդը հաղորդակից դառնայ բրիտանական ոգիին ու անոր պահանջներուն:

Հայ եկեղեցւոյ քարոզիչը ոչ միայն կրօնական բնոյթ պէտք է տայ իր խօսածին, այլեւ՝ ազգային: Այս օտար ավերումն վրայ, կրկնակ դերի մէջ գտնուող բեմասացը պէտք է ազգային ոգին հրահրէ նորատի սերունդին մէջ ու գիտակցութիւն ու սեր մշակէ դէպի մեր ազգայինեցութիւնը, հայրենիքը եւ մշակոյթը: Ամենութեք, քարոզը միակ ազդու ու անփոխարինելի միջոցն է, որ պէտք է կիրարկուի խիստօրէն ու արդիւնաւետօրէն: Եկեղեցւոյ սրբազան կամարներու ներքոյ է որ երիտասարդը հաղորդակից կը դառնայ մեր նախնեաց հաւատքին, անցեալի պատմութեան ու մնայուն արժէքներուն: Այս հրաշալի պատեհութիւնը պէտք է լաւագոյնս օգտագործել ուսուցանելու, յորդորելու, ներշնչելու եւ ոգեպնդելու:

Եկեղեցւոյ բեմը պէտք չէ գործածել, այլապէս՝ որ է ոչ-կրօնական կամ ազգային նիւթեր արծարծելու: Սրբազան խորանը պէտք չէ ծառայէ

նաեւ իբրեւ բեմահարթակ ժողովուրդը յանդիմանելու, եկեղեցի չյաճախողները զգաստութեան հրաւիրելու, անպատշաճ յայտարարութիւններ կատարելու եւ կամ անձնական հաշիւներ մարելու: Քարոզները պէտք է միտին սուրբգրական հատումներ վերլուծելու եւ հաւատացեալը հաղորդակից դարձնելու ճշմարիտ խօսքին: Քարոզիչը իրեն չի կրնար վերապահել կարգ մը իրաւունքներ, որոնց օգտագործումով կրնայ հաւատացեալին հաւատքը խախտել կամ նուազեցնել եւ զայն խրաչեցնել եկեղեցի յաճախելէ: Քարոզիչին բարոյական պարտականութիւն տրուած է առանց բառերը ծամծմելու կամ նիւթն շեղելու Աստուծոյ խօսքը փոխանցել ներկաներուն եւ զանոնք գօտեպնդել իրենց հաւատքի մէջ:

Երկարածիզ ու մանաւանդ թոյլ լեզուով արտասանուած, ինչպէս նաեւ առանց կենդանի

օրինակներու խօսուած քարոզները չեն տպաւորեր ունկնդիր հասարակութիւնը: Քարոզները կապելու են արդի կեանքի հետ որպէսզի իմաստաւորուին: Այլ խօսքով, չի բաւեր պատմել առակը՝ առանց զայն կամրջելու մեր ներկայ կեանքին: Քարոզիչին հիմնական ու անյետաձգելի պարտականութիւնն է յստակօրէն՝ վառ գոյներով ու պատկերաւոր լեզուով արտայայտուիլ, եւ ոչ թէ մնալ տեսական շրջագիծին մէջ: Տեսական եւ ոչ-գործնականօրէն արտասանուած քարոզը կը շոգիանայ՝ առանց դոյզն արդիւնաւորման:

Քարոզխօսութիւնը բարձրարուեստ ճիւղ է, որ կը բարացուցէ խօսող անձին ո՛չ միայն իմացական կարողութիւնը, այլեւ կը բնորոշէ անոր նկարագրային գիծերը եւ երեւան կը հանէ անոր հոգեկան խորունկ ներաշխարհը:

Լուս Անճելլա, 2016

Հայ եկեղեցոյ քարոզիչը ոչ միայն կրօնական բնոյթ պէտք է տայ իր խօսածին, այլեւ՝ ազգային: Այս օտար ասիւններուն վրայ, կրկնակ դերի մէջ գտնուող բեմասացը պէտք է ազգային ոգին հրահրէ նորատի սերունդին մէջ ու գիտակցութիւն ու սէր մշակէ դէպի մեր ազգայինեւութիւնը, հայրենիքը եւ մշակոյթը: Ամենուրեք, քարոզը միակ ազդու ու անփոխարինելի միջոցն է, որ պէտք է կիրարկուի խոհեմօրէն ու արդիւնաւետօրէն: Եկեղեցոյ սրբազան կամարներու ներքոյ է որ երիտասարդը հաղորդակից կը դառնայ մեր նախնեաց հաւատքին, անցեալի պատմութեան ու մնայուն արժէքներուն: Այս հրաշալի պատեհութիւնը պէտք է լաւագոյնս օգտագործել ուսուցանելու, յորդորելու, ներշնչելու եւ ոգեպնդելու: